

— Det vil sees af Budsberingen, at disse forskjellige Veie føre omtrent til det samme Maal; det Ringeste, hvortil Monopolets Værdi er anset, er 14,000 Rb. Jeg maa derfor paa det Bestemteste bede det høie Thing om at vedtage Et af To — det er mig ligegyldigt; hvilket — enten ikke at ville anvende 14,000 Rb. paa denne Sag, og saa maae Møenboerne finde sig i at faae farvet som hidtil, og vi maae finde os i denne stygge Undtagelse fra den almindelige Næringsfrihed, indtil vi kunne blive af med den ved en anden Leilighed — eller tage den af sagkyndige Mænd, efter Udvalgets Opfordring og efter Regjeringens Foranstaltning optagne Taxation og med stor Omhu motiverede Betænkning for fyldest, og stille de 14,000 Rb. til Regjeringens Raadighed. Havde man først sagt: Vi stille 10,000 Rb. til Ministeriets Disposition, forsøg det dermed, saa havde det været en Prøve; jeg troer imidlertid, at det er en rigtig Vej, som Udvalget er gaaet, naar det ikke saaledes har villet hazardere paa Maa og Saa, men har fordret fuldstændige Oplysninger; — men efter at disse foreligge, troer jeg ogsaa Regjeringen har Ret til at forlange, at de blive respecterede.

Tscherning: Jeg forstaaer ikke, hvad den ærede Minister mener med „respecteret“; de meddeelte Oplysninger blive respecterede, naar vi tage det Hensyn til dem, som vi synes, at vi bør — mere skyld vi dem ikke, og Regjeringen lider ingen Molest derved, at vi gjøre et lavere Tilbud. Jeg skal villig indrømme, at Udvalget har begaaet en Feil ved at forlange disse Oplysninger; thi vi have kun derved lært at kjende, hvad vi vidste iforveien, at det er umuligt at skaffe et Skjøn tilveie, som virkelig betyder Noget. De fremlagte Taxeringer ere meget gode, men der mangler Et, og det er: Hvilken Værdi vil Eiendommen have, naar Monopolet er borte? Alt, hvad derom er anført, er bygget paa et fuldkommen løst Skjøn; thi skjøndt der findes mange Tal og mange Enkeltheder opførte i Betænkningen,

er der dog ikke en eneste Factor, som med Hensyn hertil har en reel Betydning; og hvori skulde en saadan Factor bestaae? Deri, at man spurgte: hvad vil Monopolet betyde, naar Monopolisten bliver ved at beholde det, hvad vil det være værd om 2 Aar, 3 Aar, 4 Aar? Det er efter min Mening et af de vigtigste Momenter, der maa bringe os ned fra de 14,000 Rb.; det vil være urimeligt, hvis vi antog, at Monopolet virkelig — hvad jeg nu ikke antager — kunde siges nu at være 14,000 Rb. værd, da at give 14,000 Rb. for det, idet der slet ikke er nogen Nødvendighed for at lade Monopolet høre op, vi kunne godt vente. Derfor som man kunde sige: Vi have aldrig handlet saaledes før — saa var det en anden Sag; men vi have netop handlet paa denne Maade før. Ved alle Sager af den Natur, og fuldt saa vigtige som denne, have vi gjort det Samme, som Mindretallet nu foreslaaer, og det er lykkes. Vi havde ifjor en Sag for om Kobberværkernes Monopol; Regjeringen forlangte 15,000 Rb. og vi bevilgede kun 10,000 Rb., som fandt god Modtagelse (A. Hage: Det var endda for Meget) — det var endda for Meget, siger den ærede Rigsdagsmand, og jeg siger det Samme. Det er, kun fordi Udvalget har begaaet denne umaadelige Feil, at gaae ind paa denne kvantvisse Undersøgelse — thi Andet er og bliver det ikke — at jeg ikke har stillet Forslag om kun at give 7 til 8000 Rb., som jeg er overbevist om ville blive modtagne og godt modtagne, da det, som Sagen nu foreligger, synes mig at være det Simpleste og Naturligste at stille de 10,000 Rb. til Regjeringens Raadighed og saa see, om Vedkommende ikke vilde tage imod dem; — hvis ikke, kunne vi godt vente endnu nogle Aar. Jeg er imidlertid overbevist om, at vedkommende Farver ved at tage mod de 10,000 Rb. gjør en ganske udmærket Forretning, og at han aldrig har gjort en bedre, saalænge han har været Farver. Han har jo sin Eiendom tilbage, hvori han har Leiere, og som han kan vedblive at beholde.